Ушбу сонда:
2 ПЕНСИЯ ВА НАФАҚАЛАР *ўз эгаларига вақтида етказиб берияпти*
3 *Ҳуқуқий маслаҳатхона* ХОДИМЛАР ШТАТИНИ ҚИСҚАРТИРИШ ТАРТИБИ
4 *Дилдаги гаплар* ФУТБОЛЧИ МАСЪУЛИЯТИ

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ
OZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI · FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2000 йил 3 ноябр, жума №160 (992)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

XXI АСРГА 58 КУН ҚОЛДИ

Ҳали ҳам кеч эмас,
ҳали бор фурсат,
ахир, вужуддамас, қалбдадир қувват.
Лаҳзада ўзингни ўзингга кўрсат,
Эҳтимол бўлмайди эртага бу вақт.

Шавкат Раҳмон.

ЖЎШҚИН ҲАЁТ НАФАСИ

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси жисмоний тарбия ва спорт жамияти Марказий кенгаши бошқаруви, унинг жойлардаги тизимлари Республикада жисмоний тарбия ва спортнинг оммавийлигини янада ошириш борасида аниқ тадбирларни амалга ошираяпти.

Ҳозирги кунда республиканинг 700 мингдан зиёд аҳолиси спорт секциялари ва соғломлаштириш гуруҳларига жалб этилган. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси жисмоний тарбия ва спорт жамияти тизимидаги 103 та болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида 32 мингдан зиёд ўқувчилар спортнинг 42 тури бўйича ўз маҳоратларини оширмоқдалар. Ўтган йиллар давомида 70 мингга яқин оммавий, 1700 дан ортиқ биринчи разрядли спортчилар, 650 та спорт усталигига номзодлар, 244 та спорт усталари ҳамда 43 нафар халқаро тоифадаги спортчиларни тайёрлашга эришилди.

С.НАБИЕВ.

Наманган шаҳрининг «Паҳлавон» спорт-соғломлаштириш мажмуида қизғин баҳслар остида ўтган беллашувлар якунланди. «Умид» спорт клуби кубоги учун халқаро очиқ турнирида мамлакатимиз вакиллари, ҳамда Қирғизистон Республикасининг Жалолобод вилояти каратэчилари куч синашдилар. Умумжамоа ҳисобида Наманган вилояти терма жамоаси ғолиб деб топилди. Андижон ва Тошкент вилоятлари каратэчиларига иккинчи ва учинчи ўрин насиб этди.

Мустақиллик йилларида Учқўрғон туманида аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йўлида диққатга сазовор ишлар амалга ошириляпти. Ҳар йили замонавий шифо масканлари қурилиб, ишга туширилмоқда.

Яқинда аҳоли яна бир қулайликка эга бўлди. Туман марказида «Шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази»нинг бўлими фойдаланишга топширилди. У энг замонавий тиббиёт асбоб-ускуналари билан жиҳозланган.

Ж.ОБИДОВ.

Бундан икки йил муқаддам «Қизилтепатаъминот» ҳиссадорлик жамияти иқтисодий жиҳатдан ночор аҳволга тушиб қолганди. Шунда тумандаги «Пахтабанк» ёрдамга келди. Яъни, 20 миллион сўм ҳисобида кредит ажратилди. Бунинг шарофати билан йирик жамоада иш олдинга босди. Маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми кўпайди. Харидоргир неъматлар яхшигина даромад келтирди. Энди бу ерда экспортга кўпроқ маҳсулот чиқариш ҳаракатлари бошлаб юборилди.

Шунингдек, тумандаги «Олимбобо», «Равшанбобо», «Рўзиқодир», «Зарафшон-97», «Табиат саховати» каби фермер хўжаликлари ҳам банкдан кредит олиб, ўз фаолиятларини тубдан яхшиладилар.

Ё.ЯРАШЕВ.

Ўзбекистон туманидаги «Умид» фермер хўжалигида кичик сут заводи иш бошлади. Айни кунда бу ерда қаймоқ, бринза, пишлоқ, сингари маҳсулотлар қадоқланган ҳолда аҳоли дастурхонига етказиб берилмоқда. Тайёр маҳсулот ўзининг сифати, ранг-баранглиги, бежирим қадоқланганлиги билан мижозлар эътиборини тортди.

Республика «Баракализинг» компанияси томонидан ажратилган маблағ ҳисобига Исроил давлатининг «Марав» фирмасидан сотиб олинган мазкур ишлаб чиқариш ускуналари бир кунда икки тонна сутни қайта ишлаш қувватига эга. Бу нафақат фермер хўжалиги, балки тумандаги бошқа чорвачилик хўжаликларида тайёрланаётган сут маҳсулотларини ҳам қайта ишлаш имкониятини беради.

Самарқанддаги «Чорсу» халқ амалий санъати кўргазма савдо мажмуида унут бўлиб кетган, ҳозирда фақат саҳналарда — театр артистлари эгнида аҳён-аҳёнда кўриниб қоладиган адраслар ҳамда шунга ўхшаш қадимий матолар тўқиш йўлга қўйилди. Уни туркиялик ишбилармон Неъматилла Муҳаммад Маҳмуд амалга оширмоқда.

— Ўзбекнинг хон атласи, бахмалию адрас матолари кимларни мафтун этмаган. Айниқса, улар табиий бўёқларда камалак тусга кириб, ўзгача жилоланади, — деди «Туркистон-пресс» мухбирига туркиялик тадбиркор. — Ўзбекистонликлар билан ҳамкорлик қилишни дастлаб она шаҳрим — Самарқанддан бошладим. АҚШ, Туркия, Буюк Британияда бундай қадимий матоларни тўқийдиган қатор корхоналарим фаолият кўрсатмоқда. Ишонаманки Ватанингиздаги бу кичик корхона маҳсулотлари ҳам тез орада эътиборга тушади.

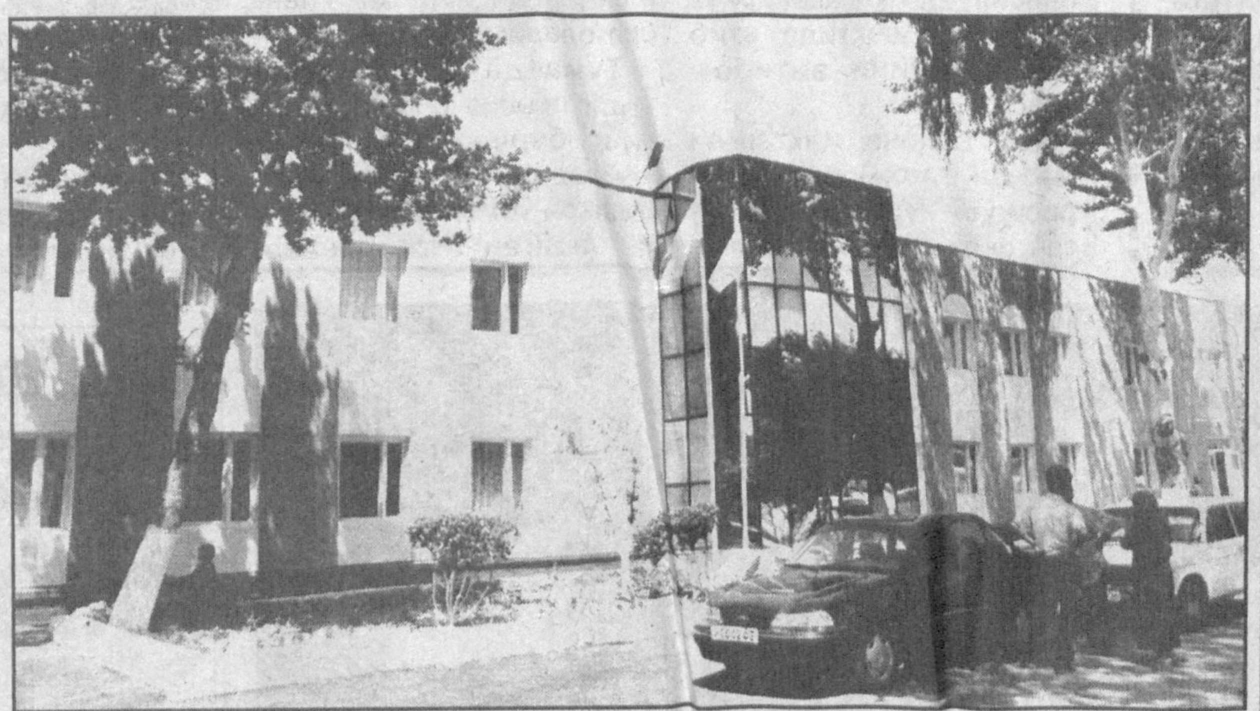

Қувада эришилаётган ютуқлар омилларидан бири аҳоли саломатлигини муҳофаза этишга катта эътибор берилаётганидир. Яқинда бу ерда туман шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази ишга туширилди.

Суратларда: 1. Марказнинг умумий кўриниши. 2. Тажрибали ҳамшира Фазилатхон Эргашева.

Т.ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

БИЗ КУТГАН ДАРМОНДОРИ

Янгийўл шаҳридаги «Зукко» фирмасида кунига 8-10 минг дона гемотаген ишлаб чиқарилмоқда. Ушбу дармондорининг ноёб хусусиятларидан бири – болалар ва ҳомиладор аёллар организмида камқонлик ва қон суюлишига қарши иммунитет ҳосил қилади.

- 996 йилда «Бизнес-фонд»дан олти миллион сўм кредит олиб фаолиятимизни бошлагандик, - деди фирма директори Лазокат Қаюмова «Туркистон-пресс» мухбирига. — Бино ва керакли асбоб-ускуналар борасидаги муаммолар ҳал қилинганидан кейин, 1998 йилдан бошлаб биз болалар гемотагенини ишлаб чиқара бошладик. Болалар ва ҳомиладор аёллар саломатлигида муҳим ўрин тутган дармондори ишлаб чиқариш билан ҳозирча фақат бизнинг фирмамиз шуғулланади. Унинг хомашёси ниҳоятда қийинчилик билан келтирилмоқда. Гемотаген ишлаб чиқаришда зарур бўлган қора озуқа амбумени Украинадан, крахмал шинни эса Қирғизистондан олиб келинмоқда.

Маълумки, мамлакатимизда ...сарият болалар ва оналар айнан камқонлик хасталигидан азият чекишмоқда. Камқонлик эса бошқа кўплаб касалликларга йўл оч... берадиган омил ҳисобланади Ана шу дарднинг о... ни оладиган восита — гемотагенлар ишлаб чиқариш... и йўлга қўйган «Зукко» фирмаси бугун мамлакатимиз тиббиёт муассасал...и ва дорихоналарини та...инламоқда. Уларнинг хайрли ишлари қўллаб-қувватла...а лойиқ.

Лекин афсуски, минг бир қийинчи... билан келтирилган хом ...ларни тайёрлаш жараён... давом этаётган баъзи па...рда электрнинг узиб қў...иши тайёрланаётган м...улотнинг яроқсизга чи... қолишига сабаб бўлаёти... Янгийўл электр тармоқла... корхонасига бу борада ... неча бор маълум қили...нига қарамай бу ҳолат ҳа... давом этмоқда.

«Зукко»...нг мазкур цехи ишга ...иши билан янгийўлл...ўттизта фуқаро иш билан ...ъминланди.

Фарғона туманидаги Бобур номли масъулияти чекланган жамиятга қарашли кичик сут заводи маҳсулот бера бошлади.

ЯНГИ ЦЕХНИНГ ХАРИДОРГИР МАҲСУЛОТИ

Мазкур цех бир суткада икки тонна сутни қайта ишлаб, ундан етти турдаги сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш имкониятига эга.

Хорижий инвестиция натижасида бунёд этилган янги корхона ишга тушгач, ўндан ортиқ қишлоқ ёшлари иш ўринлари билан таъминланди. Янги сут заводи қўл меҳнатининг камлиги, иш сифати ва ҳажмининг юқорилиги билан бошқа турдош корхоналардан ажралиб туради.

ҚИММАТЛИ ҚЎЛЛАНМА

Халқ таълим вазирлиги бешинчи синфлар учун мўлжалланган шу номдаги янги дарсликни чиқарди. У ўзбек олимлари ва педагоглари томонидан Германиянинг Гёте Институти жалб этган немис мутахассислари билан ҳамкорликда тайёрланди.

Вазирликнинг халқаро алоқалар бошқармаси ходимлари берган маълумотга кўра дарсликнинг ўзбекистонлик ҳаммуаллифлари ишга киришишдан олдин Германияда малака ошириб қайтишган. У ерда бизнинг мутахассисларимиз бўлғуси дарслик учун материал тўплашган.

Янги дарслик тўпламига китобнинг ўзидан ташқари кичкина луғат ва суратлар билан безатилган чиройли дафтар, машғулотлар ёзилган аудиокассета ҳам киради. Шуниси эътиборлики, ўзбекча таржима иккита вариантда - кириллча ва лотинча графикада берилган.

Ўзбек ва немис мутахассисларининг биргаликдаги иши мустақил хорижий экспертлар томонидан юқори баҳоланди. Шунга қарамай, оммавий тиражда чоп этишдан аввал дарслик республикадаги немис тилини чуқур ўргатишга ихтисослашган мактабларда синовдан ўтказилди.

(ЎзА).

«Ишонч» бонг уради

ОЙЛИК МАОШ НЕГА КЕЧИКМОҚДА?

Агар инсон ўз ҳаётидан, жамоасидан, бажараётган иши-ю, унинг пировард натижасидан хурсанд бўлса, кўтаринки руҳ билан меҳнат қилади. Ички имкониятлардан унумли фойдаланиб, омилкорлик, ташаббускорлик кўрсатади. Бироқ меҳнатига яраша ҳақ тўланмаса, маош ойлар мобайнида кечикса, ишдан кўнгли совийди, қалбида норозилик кайфияти кучаяди.

Сариосиё туманидаги Шарғун ғишт заводи ҳиссадорлик жамиятида бўлганимизда ана шундай манзаранинг гувоҳи бўлдик. Ишчи-хизматчиларнинг машқи паст. Корхонада ишлар ўлда-жўлда. Иқтисодий кўрсаткичлар тобора пасайиб бормоқда.

Мутахассисларнинг таъкидлашларича, корхона раҳбарлари бозор шароити талабларини олдиндан кўра билмадилар. Хомашёни вақтида етказиб бериш, эскирган ускуналарни янгилари билан алмаштириш йўлларини қидирмадилар, иқтисодиётни юксалтиришнинг мавжуд омилларидан унумли фойдаланмадилар. Охир-оқибат боқимандалик кайфияти панд берди. Маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми камайди, сифатга путур етди, қарзлар кўпайди. Ана энди мутасаддилар ойлик маошни ҳам вақтида беролмай, ишчилар олдида уялиб ўтиришибди.

— Жўжабирдай жонман, фарзандларим ҳали ёш, тўрт ойдан буён маош ололмай қийналиб қолдик, - дейди ишчи Собира Зулаева. - Раҳбарларга учрашсак, турли баҳоналарни рўкач қилишяпти. Чамаси ишни омилкорлик билан ташкил этишолмаяпти...

— Қиш ҳам яқинлашиб қолди. Ўзингиз биласиз, болаларга кийим-кечак дегандек, ҳаммаси зарур, - фикрини ифодалади бригада бошлиғи Аҳмад Отамуродов. - Ишга келишим билан меҳнатчилар: маош қачон бўлади, дея сўроққа тутишади. Шунда нима дейишимни билмай, диққат бўламан. Бозор шароитида раҳбар бир сўмни қаердан олиб, қаерга сарфлашни яхши биладиган мутахассис бўлиши керак. Акс ҳолда, муаммолар кўпаяверади. Бу кетишда мушкул аҳволдан корхонамиз қачон қутиларкин, ҳайронман.

Ишчи-хизматчиларнинг ҳақли эътирозларини эшитгач, корхона раҳбарининг муовини Дилшод Эрниёзов ва бош ҳисобчи Абдумалик Қодировга учрашдик. Бахтга қарши, улар тайинли гап айтишолмади. Фақат «ишни бошидан пухта ташкил этолмадик», дея узр сўраган бўлишди.

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 154-моддасида қайд этилганидек, иш берувчи ўзининг молиявий ҳолатидан қатъи назар, ходимга бажарилган иши учун ҳақни белгиланган меҳнат ҳақи шартларига мувофиқ ушбу Кодекснинг 161-моддасида кўрсатилган муддатларда тўлаши шарт. Яъни, меҳнатга ҳақ тўлаш муддатлари жамоа шартномаси ёки бошқа локал норматив ҳужжатда белгиланади ва ҳар ярим ойда бир мартадан кам бўлиши мумкин эмас.

Тўрт ойдан буён маош беролмай меҳнатчиларни мушкул аҳволга солиб қўйган Шарғун ғишт заводи ҳиссадорлик жамияти раҳбарлари буни билишармикин?!

Тўлқин ЖАЛИЛОВ.

OLAMDA

Шри-Ланка ҳарбий қўмондонлиги вакилининг маълум қилишича, Россиянинг «Утес» савдо кемаси Тамил айирмачилари томонидан маълум муддат ушлаб турилган.

Ҳукуматнинг ҳарбий денгиз қўриқчилари томонидан таъқиб қилинаётган Тамил жангариларига қарашли қайиқлар зарар кўргандан кейин улар Россияга тегишли кемага чиқиб олган. Ҳукумат денгиз қўриқчилари кема экипажига зарар келтирмаслик мақсадида кемага қарата ўт очмаган. Жангарилар таъқибдан қутилишга муваффақ бўлгач, кемани тарк этган. Кеманинг 22 нафардан иборат экипажи соғ-саломат.

* * *

Ангола ҳукуматининг маълум қилишича, мамлакатда хизмат қилаётган хорижий учувчилар бундан кейин касб маҳорати бўйича махсус текширувдан ўтади. Ангола авиакомпаниясига қарашли самолётларнинг тез-тез ҳалокатга учраётгани сабабли шундай қарорга келинди. Ўтган чоршанба куни ҳам Ан-26 русумли йўловчи самолёт ҳалокатга учраган эди. Рўй берган мудҳиш воқеа натижасида барча йўловчилар ва экипаж аъзолари ҳалок бўлди.

* * *

Ливия пойтахти Триполида Шимолий Африкада ОИТС муаммоларига бағишланган ...ҳаро анжуман бошланди... анжуманда Жазоир, Ми... Ливия, Марокко, Судан... Тунисдан келган вакил... «аср вабоси»га қарши ...ашда ҳамкорликни ку...ириш масалаларини м...ама этмоқда.

Маълум...арга қараганда, ҳозир... 12 миллион африкали... касалликнинг қурбони б...

* *

Молдов... ...удофаа вазири Бори... ...амурар собиқ итти... армияси бўлингандан кейин мамлакат тасарруфида қолган олтита МиГ-29 қурувчи самолёти сотилишини маълум қилди.

Гарчи бир неча мамлакат мазкур самолётларни сотиб олиш ниятида эканини билдирган бўлса-да, савдо амалга ошмагунга қадар уларнинг номи сир тутилади, деди у.

(ЎзА).

NIMA GAP

САҲРОДАГИ ТАСВИРИЙ САНЪАТ КЎРГАЗМАСИ

Яқинда Тошкентдаги Есенин музейида Шуҳрат Бобожоновнинг Қорақум саҳроларида намойиш этилган кўргазмаси якунларига бағишланган мунозара кечаси бўлиб ўтди. Унга таниқли санъатшунослар, рассомлар, Ўзбекистонда рўйхатдан ўтган корпус ҳамда хорижий ва маҳаллий оммавий ахборот воситалари вакиллари таклиф этилди. Улар кўргазмага қўйилган санъат асарлари билан танишиш ҳамда рассомга ўзларини қизиқтирган саволлар билан мурожаат қилиш имконига эга бўлдилар.

Кўргазма шу йилнинг октябрида Германиянинг «Луиза» рассомлар уйи, Урганчдаги «Хоразмарт» хусусий галереяси томонидан ташкил этилган эди. Шуҳрат Бобожоновнинг мойбўёқда матога ишланган тасвирий санъат асарлари эса очиқ осмон остида махсус ўрнатилган темир қозиқларга жойлаштирилди.

Мазкур кўргазма менежери Сюзанна Фрост хонимнинг айтишича, кўргазмани ташкил этишдан мақсад маданият марказини юзага келтириш ҳамда дунё аҳли нигоҳини Ўзбекистон ва Туркманистондаги реал ҳаёт тарзига қаратишдир.

Нодира ҲАЙДАРОВА.

Долзарб мавзу

Бозор талаби қатъий. Рақобат кун сайин кучайиб бораётган, ишлаб чиқариш жараёнлари такомиллашаётган бир шароитда омилкорлик, изланиш, эртанги кунни олдиндан кўра-билиш, иқтисодиётни юксалтириш ҳал қилувчи омил ҳисобланади.

ИШСИЗЛИК

муаммоси Наманган вилоятида қандай ҳал этиляпти?

Табиийки, бунга эришолмаётган, ҳамон боқимандалик кайфиятидан халос бўла олмаётган раҳбару мутахассислар етакчилик қилаётган жамоаларда ишлаб чиқариш жараёнлари қисқармоқда, корхоналар ярим қувват билан ишлаяпти, кимлардир инқирозга юз тутмоқда. Бунинг оқибатида ишсизлар сони кўпайиши тайин. Бироқ, бу бозор шароитида кутилган ҳол.

Вилоят касаба уюшмалари маҳаллий ҳокимият органлари, тегишли идоралар ҳамда ташкилотлар билан ҳамжиҳатликда иш юритиб, «Бандлик» дастурини муваффақиятли амалга ошириш учун аниқ тадбирларни амалга оширяпти. Масалан, вилоят ҳокимлиги, товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси билан уч томонлама ҳудудий келишув тузилган бўлиб, унда аҳолининг ижтимоий-иқтисодий муаммолари қамраб олинган.

Сўнгги вақтларда ҳамжиҳатликда амалга оширилаётган тадбирлар туфайли янги иш жойлари ташкил этиш, ижтимоий ҳимояни янада яхшилаш борасида муайян ютуқларга эришилмоқда. Масалан, жорий йилнинг ўтган тўққиз ойи ичида вилоятда 35.309 та иш ўринлари яратилди. 28.619 нафар фуқаро ишга жойлаштирилди. 6.696 киши эса жамоат ишларига жалб этилди. Мақсадга эришишда ижтимоий шерикчилик ривожланиб бораётганлиги муҳим рол ўйнамоқда. Шу йўл билан «Ўзэлектрterm» ҳиссадорлик жамияти қошида кичик корхона очилиб, 11 киши ишли бўлди. «Зангори экран» жамоа ташкилоти қошида фаолият бошлаган «Орбита» корхонаси 25 кишини бағрига олди. Вилоятда ҳунармандлар, чеварлар жуда кўп. Касаба уюшма вакиллари чекка қишлоқлар, маҳаллаларда бўлиб, одамларнинг орзу-интилишлари, таклиф-мулоҳазалари билан яқиндан танишдилар. Аҳолининг таклифи асосида «Тикувчи» кичик корхонаси бунёд этилди. Унда харидоргир маҳсулот тайёрлайдиган 28 чевар иш бошлади.

Янги иш ўринлари яратишда Наманганда хориж сармояси ҳисобига барпо этилаётган корхоналарнинг ўрни сезиларлидир. Агар ўтган йилнинг 1 октябрига қадар мавжуд 67 та қўшма корхонада 2800 киши фаолият юритган бўлса, жорий йилнинг шу даврига келиб ишловчилар сони 4 мингдан ошди. 2000 йилнинг ўн ойи ичида 13 та қўшма корхона иш бошлагани қувончли ҳолдир. Ҳаёт шуни кўрсатмоқдаки, қайси бир корхона, хўжалик хориж билан алоқани йўлга қўймас экан, кўзланган мақсадига эришиши қийин. Шунинг учун ҳам меваларни қайта ишлайдиган «Ширинлик», «Косонсой консерва» каби йирик жамоалар чет эллик сармоядорлар билан яқиндан ҳамкорлик қилишга ўтдилар. Бу ўзининг дастлабки қувончли натижаларини бермоқда. Вилоятга замонавий техника ва технология келтирилмоқда. Меҳнатсевар, ишга чанқоқ қишлоқ йигит ва қизлари замонавий касбларни эгалламоқдалар.

Хусусий саноат тармоқлари кўпаймоқда. Уларнинг деярли барчасида касаба уюшма ташкилотлари фаолият кўрсатмоқда. Улар меҳнаткашлар манфаатларини қатъий туриб ҳимоя қилмоқда. Энг оммавий жамоат ташкилотлари билан иш берувчилар ўртасида жамоа шартномаси тузилган. Унга биноан саноат корхоналарида ишлаётган кишиларнинг ижтимоий муҳофазага муҳтож қатламига эътибор кучайтирилди. Жумладан, ўтган йили ижтимоий ҳимоя тадбирлари учун 38 миллион сўм маблағ сарфланди. Жорий йилда эса бу кўрсаткич 51 миллион сўмни ташкил этди.

Вилоятда 12 та қишлоқ хўжалик ва 2 та саноат корхонаси санация шароитида ишламоқда. Бултур қишлоқ хўжалиги корхоналаридан бўшатилган ходимларнинг деярли барчаси касаба уюшма ташкилотлари аралашуви билан қайтадан муқим иш билан таъминланди. Бундан ташқари, корхоналарнинг банкротликка учраши оқибатида юзага келган ишсизлар рўйхати қонунда белгиланган муддатда ишга жойлашиши учун меҳнат биржаларига тақдим этилди.

Касаба уюшма вакиллари ҳокимликлар билан бамаслаҳат иш юритиб, жойларда тарғибот-ташвиқот ишларини жонлантирмоқда. Мутахассислар, хўжалик раҳбарлари, олимлар иштирокида ўтказилаётган савол-жавобларда бозор муаммоларини енгиб ўтиш, оила бюджетини мустаҳкамлаш йўл-йўриқлари ҳақида лўнда тушунчалар берилмоқда. Кези келганда, аҳолининг ўзини ўзи иш билан таъминлашнинг фермерлик ва деҳқон хўжалигини ташкил этиш ҳамда ривожлантириш усулларидан кенг фойдаланиляпти. Бунинг шарофати ила ўтган тўққиз ой ичида жами 20.250 та янги иш ўринлари яратилди.

Бахтга қарши касаба уюшмалари фаолиятида камчиликлар ҳам йўқ эмас. Масалан, баъзи жойларда муҳим масалалар юзасидан белгиланган яхшигина тадбирлар ташкилотчилик ишлари билан мустаҳкамланмаётганлиги боис бажарилмай қоғозда қолмоқда. Айрим фаолларда омилкорлик, қатъиятлик, изланиш сезилмаётир. Яқинда касаба уюшмалари вилоят Кенгашида бўлиб ўтган семинар-кенгашда бу ҳақда алоҳида гап борди. Камчиликларни бартараф этиш юзасидан ўринли таклиф-мулоҳазалар ўртага ташланди.

О.ЖУМАНАЗАРОВ,
«Ишонч» мухбири.

УЛАР ДУНЁ БИЛАН ГАПЛАШИШЯПТИ

Мустақиллик йилларида Жиззахда телефон-телеграф хизмати юз фоиз янгиланди. Бунда индонезиялик ҳамкорларнинг хизмати катта бўлди. 1999 йилнинг охирги чорагида янги алоқа маркази ишга туширилган эди. Бу йил эса тез ва сифатли автомат хизмати йўлга қўйилди.

Эндиликда Япониянинг НЭК фирмаси тақдим этган НЕАХ-61 рақамли автомат телефон маркази орқали дунёнинг исталган нуқтаси билан бир зумда боғланиш мумкин. Айни чоғда, комутаторлик маркази орқали ҳар ойда 33-38 минг мижозга хизмат қилинмоқда.

(ЎзА).

ПЕНСИЯ ВА НАФАҚАЛАР

ўз эгаларига вақтида етказиб бериляпти

Пискент тумани ижтимоий таъминот бўлими иш тажрибасидан

Хизмат сафари билан Пискентда бўлганимизда, бир гуруҳ отахонлар билан суҳбатлашиб қолдик. Улар пенсионерлар, кўмакка муҳтож кишилар, боқувчисини йўқотган оилалар, қолаверса, етим-есирлар ҳақида алоҳида меҳрибонлик кўрсатаётган давлатимиз раҳбари, ҳукуматимизга миннатдорчилик билдиришди. Гап орасида улар туман ижтимоий таъминот бўлими ходимларининг хизмат бурчига сидқидилдан муносабатда бўлаётганликлари, пенсия ва нафақалар ўз эгаларига вақтида етиб бораётганини эътироф этишди.

Шу баҳона мақталган маскан томон юрдик. Чеҳрасидан нур ёғилиб турган онахон эътиборимизни тортди.

— Одам боласи бир оғиз ширин сўзнинг гадоси, - деди ҳамсуҳбатимиз ўзини Муборак Мирҳамидова деб таништираркан. - Барака топкурлар овора қилмай ҳужжатларимни тўғрилаб беришди. Қаранг, бир вақтлар Наманганда ишлагандим. Тажрибали ҳуқуқшунос Муроджон Мирзаев хат орқали аввалги иш жойим билан боғланиб, мушкулимни осон қилди. Мана энди мен ҳам пенсия оладиган бўлдим.

Туманда 9800 нафар киши пенсия олади. Уларнинг барчаси ўз турар-жойларида маҳалла оқсоқоллари томонидан рўйхатга олинган. Ногиронлар, ёлғиз кишиларга алоҳида эътибор қаратилган. Ижтимоий таъминот бўлимида ишлаётган 35 ходимнинг 12 нафари 73 нафар қариялар, 129 нафар ёрдамга муҳтож кишиларга бириктириб қўйилган. Ёлғиз кишиларнинг уйларига ҳар ойда тўққиз хил маҳсулот элтиб берилаяпти. Ушбу мақсад учун бир кишига 2350 сўм, жами 164.500 сўм маблағ сарфланмоқда.

Мададга муҳтож қарияларнинг ҳар бирига махсус дафтар берилган. Улар сартарош, этикдўз ва бошқа маиший хизмат турларидан бепул фойдаланиш имкониятига эгалар. Хизмат бажарилгач, дафтарга белги қўйилади. Айрим савдо дўконларининг саховатпеша ходимлари ҳам хайрия тадбирларида қатнашишмоқда. Ҳомий ташкилотлар эса табаррук инсонлар яшаётган уйларини таъмирлашда беминнат ёрдам кўрсатишмоқда.

Бу ерда уруш қатнашчилари ва уларга тенглаштирилганлардан 355 киши ҳисобга олинган. Улар турли имтиёзлардан фойдаланмоқдалар. Шу йилнинг ўтган ўн ойи ичида энг яхши санаторийларда 60 нафар фахрий дам олди. Икки нафар ногиронга аравача, уч кишига эшитиш аппарати ажратилди. Ҳасса, кўзойнаклар ҳам эсдан чиқарилмади. Бир қарашда улар шунчаки майда нарса бўлиб кўринса-да, аслида нуронийларимиз ҳаёти учун жуда зарурдир.

Т.ҲАЙДАРОВ,
«Ишонч» мухбири.

ФЕРМЕР ЗАВОД БАРПО ЭТДИ

«Шуҳрат» фермер хўжалигининг нафақат Марҳамат туманида, балки вилоятда ҳам ўз ўрни бор. Чунки хўжаликнинг ривожланиши тадбиркор Тожимирза Нуриев ташкилотчилиги билан боғлиқ. Адирларнинг ёнбағирларида деҳқончилик ишларини юргизаётган фермер пахта, ғалла, сабзавот мева-узум ва пилла етиштиради. Ҳосилдорлиги ҳамиша барқарор. Фермернинг табиатида эса хусусий мулкчиликка бўлган иштиёқ бағоят кучли.

— Хусусий мулк — жамият ривожини таъминлайди, — дейди Тожимирза Нуриев.

Ҳа, бу гапда жон бор. Ўтган етти йилда Қорақўрғон қишлоғида унинг саъй-ҳаракати билан ибратли ишлар қилинди. Қишлоқ одамлари орзиқиб кутган муаммолар бартараф этилди. Ҳозир бу ерда фермер ташаббуси билан очилган ўнлаб маиший хизмат шаҳобчалари ҳамқишлоқлари корига яраяпти. Уларда меҳнат қилаётган барча ишчилар — қорақўрғонлик.

Айни чоғда бу ерда сабзавот экинлари кўчатларини етиштирадиган махсус иссиқхона қурилиши ҳам бошлаб юборилган. Тадбиркорнинг таъкидлашича, шахсий томорқа эгалари билан ҳамкорликни яхшилаш ҳисобига маҳсулотни кўпроқ қабул қилиб, қайта ишлаш эвазига харажатларни тезроқ қоплаш мумкин бўлади.

Суратларда: 1.Фермер хўжалиги ҳомийлик қилаётган болалар боғча-мактабда. 2. Маиший хизмат муассасалари.

Ш.ОЛИМОВ (ЎзА)
олган суратлар.

Бор бўл, оқибат!

ХАЙРИХОННИНГ ХАЙРЛИ ИШЛАРИ

Поп туманидаги «Мурувват уйи»да узоқ-яқин меҳрибонларининг жиндаккина эътиборига муштоқ, бир гуруҳ ташна қалбларнинг кўнгиллари шод бўлди. Турли сабаблар билан мазкур масканни бир умрли уйлари деб билган ва тиқ этса эшикдан нигоҳини узмайдиган кишиларни йўқлаш афсуски, ҳамманинг ҳам эсига келавермайди. Аммо, Хайрихон Холбоева учун бундай савобли ишлар ҳаётининг мазмунига айланган.

— Попда истиқомат қилаётганимга ҳам 30 йилдан ошди, - дейди у. — Узоқ йиллар маиший хизмат кўрсатиш тизими ва транспорт корхонасида ишладим. Мана, қарийб икки йилдирки туман кичик ва ўрта хусусий тадбиркорлик уюшмаси касабақўми раисиман. Ҳар куни бирон савобли ишга қўл урмасам деймaн.

Дарҳақиқат, опа тумандаги ўзига ўхшаган мулкчиликнинг турли шаклларида фаолият кўрсатаётганларнинг бошини қовуштириб, уларга ҳам ёрдам, ҳам етакчилик қилаётир. Вақти-вақти билан маҳалла, қишлоқ фуқаролар йиғинлари, Поп шаҳар ва туман ҳокимликлари раҳбарлари билан учрашиб, меҳр-мурувватга, ёрдамга муҳтож кишиларга кўмак беради. Унинг саховатидан уюшмага аъзо бўлган «Қўшанбой», «Файзулло», «Осиё» фирма ва кичик хусусий корхоналарнинг ишчи-хизматчилари миннатдор.

Опанинг ташаббуси билан яқинда «Мурувват уйи»га қандолат маҳсулотлари, китоб ва бошқа эсдалик совғалари тортиқ қилинди. Икки нафар ногиронга аравача тақдим этилди. 16-болалар боғчаси ҳам оталиққа олинган. Туманда унинг саховатли ишларини қўллаб-қувватлаётганлар талайгина. «Мустақил-10», «Яссавий-10», «Жавлонбек-5» каби қатори фермер хўжаликлари тадбиркорлари опа билан ҳамкор ва ҳамфикрлар.

Абдунаби ҚОРАБОЕВ.

МАКТАБГА ОТАЛИҚ ЁРДАМИ

«Сардобапарранда» ҳиссадорлик жамияти Навоий туманидаги 1-мактабга анча вақтдан буён оталиқ ёрдами кўрсатиб келмоқда. Корхона мактаб жамоасини моддий жиҳатдан рағбатлантириб бормоқда. Яқинда яна бир хайрли ишга қўл урилди. Илм масканини битираётган энг иқтидорли болаларни олий ва ўрта махсус ўқув юртларида ўз ҳисобидан ўқитишни ҳиссадорлик жамияти ўз зиммасига олди.

Ночор оилалар ҳам мустаҳкам ижтимоий ҳимояга олинган. Яқинда қатор болаларнинг суннат тўйлари ўтказилиб, уларга сарполар топширилди. Ҳар бир тўйболанинг ҳисоб дафтарчасига маблағ кўчирилди. Шунингдек, 30 нафарга яқин уруш қатнашчиси, 34 нафар боқувчисини йўқотган оилалар корхона марҳаматидан баҳраманд бўлишмоқда.

Ялғош САРИЕВ,
«Ишонч» мухбири.

«СОҒЛОМ МУҲИТ - СОҒЛОМ КЕЛАЖАК ГАРОВИ»

Шундай шиор остида Жиззах вилоятида умумхалқ ҳашари бўлиб ўтди. Унда 260 мингдан зиёд киши иштирок этди. Умумхалқ ҳашарида маҳалла-кўй ободонлаштирилди, кўча ва хиёбонлар, ариқ ва зовурлар тозаланди.

Умумхалқ ҳашарида жами 35 миллион сўмлик иш бажарилди. Ундан тушган маблағ табиатни муҳофаза қилиш ва экологик муҳити ёмонлашган ҳудудлар аҳолисига ёрдам бериш учун сарфланади.

Қонун барча учун баробар

ПОРАХЎР ВА ҚАЛЛОБЛАР

тузоққа илинди

Тошкент шаҳар ИИББ коррупция ва рэкетга қарши ва жиноятчиликка қарши курашиш бошқармалари, шаҳар прокуратураси ҳамда вилоят, шаҳар Миллий хавфсизлик хизмати органларининг иқтисодий асосларимизни мустаҳкамлашга оид қонунлар ижросини таъминлаш йўлидаги саъй-ҳаракатлари ўзининг кутилган натижасини бермоқда.

Мамлакатимизда тадбиркорларнинг эмин-эркин фаолият юритишлари учун кенг қулайликлар яратилган. Бунда Ўзбекистон Президентининг «Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги Фармони алоҳида аҳамият касб этмоқда.

Бахтга қарши ишбилармон, омилкор кишилар фаолиятига тўсқинлик қилаётган, тараққиётга тўғаноқ бўлаётганлар ҳам йўқ эмас. Яқинда пойтахтлик тадбиркорларга нисбатан қилинган товламачиликлар фош этилгани ана шу фикр далилидир.

... Шаҳар ИИББ тезкор бошқармасига хусусий тадбиркорлик билан шуғулланувчи Р.Машариповдан ариза тушди. Унда Ҳамза тумани ҳокимлиги хусусийлаштириш бўлими бошлиғи вазифасида ишловчи Баҳром исмли шахс унинг уйини хусусийлаштириб бериш эвазига 25.000 сўм пора талаб қилаётганлиги маълум қилинганди. Тезкор ходимлар ишга киришдилар. Ўта ҳушёрлик ва синчковлик билан ҳаракат қилинди. Натижада туман хусусийлаштириш бўлими бошлиғи Б.Маматохунов хизмат хонасида Р.Машариповдан юқорида кўрсатилган сўмни пора сифатида олаётганида ашёвий далиллар билан қўлга олинди. Ҳозир бу жиноий ҳолат юзасидан тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Баъзи кишиларнинг ўз лавозимини суиистеъмол қилаётгани, виждони қийналмай нопок ишга қўл ураётгани бизни жуда ажаблантиради. Мана бунга нима дейсиз. Шаҳар милициясининг коррупция ва рэкетга қарши курашиш бошқармасига маиший хизмат кўрсатиш уйи мудираси А.Ҳалилова йўллаган аризада Мирзо Улуғбек тумани санитария-эпидемиология назорати ходими Ҳамдам исмли шахс тозаликка риоя қилиш юзасидан ўтказилган текшириш натижаларини ижобий тарзда баҳолаш, расмийлаштириш эвазига ундан 5.000 сўм пора талаб қилиб олиб кетганлиги ҳамда яна 10.000 сўм сўраётганлиги маълум қилинганди. Шикоят-ариза юзасидан ўтказилган тадбир натижасида порахўр Ҳ.Ҳамраев жиноят устида қўлга олинди.

Ҳаётда оққўнгил, содда кишиларни лақиллатиб ёки қўрқитиб, улар ҳисобидан кун кўрувчилар ҳам йўқ эмас. Қаранг, Акром деган кимса фуқаро Н.Бекназаровни исканжага олиб, «бир вақтлар қимор ўйнаб менга катта пул ютқазгансан, шу пайтгача тўламаганлигинг учун 3200 АҚШ доллари тўлайсан», деб ҳоли-жонига қўймаган. Зўравон тузоққа илинди. Энди у қилмишига яраша жазосини олади.

Маълумки, иқтисодий янгиланишлар шарофати ила мамлакатимизда валюта айирбошлаш шоҳобчалари ишлаб турганлиги юртимизда молиявий аҳволнинг барқарорлашувига, сўмимизнинг қадри ошишига ва ниҳоят, «қора-бозор»ларнинг касодга учрашига сезиларли таъсир кўрсатди. Мутасаддилар Вазирлар Маҳкамасининг «Валюта бозорини янада эркинлаштириш, валюта алмаштириш операцияларини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори асосида аниқ режаларни амалга оширишяпти. Ноқонуний тарзда чет эл валютасини олиб-сотган, ўтказганларга қарши муросасиз курашилмоқда. Бу муҳим ишга энг тажрибали милиция зобитлари жалб этилган.

Галдаги рейдларнинг бирида аҳоли гавжум жойда долларфурушлик қилаётган пойтахтлик Г.Иноғомов ва Я.Ҳожимуродовлар тузоққа илиндилар. Бу каби тадбирларни амалга оширишда тажрибали милиция ходимларидан С.Хабиев, Ж.Зиёмов, Б.Алиевлар алоҳида намуна бўлдилар.

Яна бир масала хусусида тўхталиш жоиз. «Қорабозор»да сохта қимматли қоғозлар, қалбаки долларлар олди-сотдиси билан шуғулланаётган кишилар одамларга, жамиятимизга қанчалик катта зарар етказаётганликларини англаш қийинмас. Ишончли манбалардан олинган маълумотни текшириш жараёнида «Тошкент» меҳмонхонаси ёнидаги майдонда ўралашиб юрган Н.Мамаюнусов билан ғиждувонлик А.Бозоровлар тўхтатилиб, назоратдан ўтказилганида, Мамаюнусов эгнидаги камзул чўнтагидан 89 дона 100 купюрлик АҚШ доллари чиқди. Улар дарҳол бошқарманинг экспертиза криминал-текшириш хизматига юборилди. Тахмин тўғри бўлиб чиқди. Яъни, 89 дона АҚШ долларининг ҳаммаси қалбаки экан.

Аҳоли ўртасида олиб борилаётган тарғибот-ташвиқот ишлари, телевидение ва радио орқали чиқишлар, матбуотда эълон қилинаётган мақолалар шарофати билан фуқароларда ҳушёрлик, жонкуярлик ошиб бормоқда. Қуйидаги мисол ана шу фикр далилидир. Фуқаро Н.Тошева Сирғали тумани ҳудудида Миша исмли кимса қалбаки долларларни сотиш билан шуғулланаётганлигини маълум қилди. Тезкор гуруҳ ишга киришди. Коррупция ва рэкетга қарши курашиш бошқармаси ходимлари кўрсатилган туманнинг «Чинор» кўчасида моҳирлик билан ҳаракат қилдилар. Пировард-натижада ҳеч қаерда ишламайдиган 27 ёшли М.Коган ҳамда унинг ҳамтовоқлари жиноят устида қўлга олиндилар. Уларга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят мажмуасининг 176-модда 2-қисми билан жиноий иш қўзғатилди.

Қилмиш-қидирмиш, деб бекорга айтишмайди. Пулга тузоқ қўйган, ярамас мақсади йўлида виждонини сотган, ҳаром-ҳаришдан чўчимаган порахўру қаллоблар «фаолияти» ана шундай аянчли тугаши табиийдир.

Қодиржон СОЛИЕВ,
Тошкент шаҳар Ички ишлар Бош бошқармаси коррупция ва рэкетга қарши курашиш бошқармаси бўлими бошлиғи, милиция майори,
Малик НУРИДДИНОВ,
Абдунаби МАННОПОВ,
журналистлар.

ЭЛ НЕТИБ ТОПҒАЙ МЕНИКИМ...

Йўқ даҳрда бир бесару сомон мендек,
Ўз ҳолиға саргаштаву ҳайрон мендек.
Ғам кўйида хонумони вайрон мендек,
Яъники, алохону аломон мендек.

Тасаввуфда талвин ва тамкин деган истилоҳлар бор. Талвин — ҳолдан ҳолга ўтиш, тамкин эса етишган жойга ўрнашиш, муқим аҳволни эгаллаш демак. Талвин ҳол соҳибларининг, тамкин ҳақиқат ва камол арбобларининг сифати. Сўфийлардан бири «Қурбнинг (яқинлик), ҳақиқатнинг аломати талвиндир. Чунки талвин қодир Оллоҳ қудратининг зуҳури ва ундан ғайрат топиш ҳодисаси эрур», — деган экан. Ишқ ва муҳаббат йўлида сайр этган киши талвин соҳиби ўлароқ, ҳолдан ҳолга юксалади, сифатдан сифатга янгиланади, манзилдан манзилга парвоз қилади. Бу ўзига хос ва ҳеч такрорланмас бир қалб саёҳати — маънавий йўлчиликдирки, уни сўз билан англатмоқ жуда душвор.

«Вужуд учун руҳ нима бўлса, вақт учун ҳол ҳам худди шундайдир. Вақт мутлақо ҲОЛга боғлиқдир. Чунки вақтнинг сафоси ҲОЛ ила бўлур...», — дейди «Кашфуъл маҳжуб» муаллифи. Шунинг учун аҳли ишқ маълум бир «манзил»гача ҳолга алоҳида аҳамият беришган, ҳол ҳар кун ўзгарганда «Кейингиси аввалгисидан кўп гўзал, кўп сафолидир», — деган қаноат билан яшашган. Шарқнинг бирорбир буюк шоири йўқки, ҳол «водий»ларига сайр айлаб, ҳол завқи ила кўнгилни поклаб камолга етиштиришга интилмаган бўлсин. Ҳол сирларига алоҳида назар ила қарашнинг бошқа муҳим жиҳати ҳам бор. Чунки тасаввуфда ҳаққа борадиган йўл учга ажратилган: биринчиси, мақом, иккинчиси, ҳол ва учинчиси, тамкиндир. Ҳазрати Муҳаммад алайҳиссаломгача бўлган барча пайғамбарлар мақом кошифлари ҳисобланган. Расуллилоҳнинг келишлари билан ҳар мақом эгаси учун бир ҳол ҳам пайдо бўлган. Шу боис, мутасаввиф шоирларга ҳол мутлақ тарзда илоҳий моҳият билан боғлиқ ва ажралмас мазмунга эга. Завқ, сурур, ғам, ҳузун, алам — буларнинг ҳаммаси битта сўз билан «ҳол» деб аталган. Инсон ҳол йўли ила гўзаллик ва юксакликка интиларкан, табиий равишда у руҳини моддий олам қўполликларидан муҳофаза айлайди, руҳни шодлантирадиган даражада нафисликни севади. Айни пайтда бу ҳолат уни ёлғизлантиради. Ҳатто ўртача фикр тарзи ва савия билан ҳам идрок этиб бўлмайдиган бундай ёлғизлик аслида бирлик ҳиссиётларини ифодалайди. Ана шунда ваҳдат ҳоли заминида ҳеч кимга ўхшалмайдиган, ҳеч кимни камситиб ёки таҳқирламайдиган янги «Мен» туғилади. Ишқдан туғилган бу «Мен» ҳақида Жалолиддин Румий ҳазратлари бир рубоийларида шундай деганлар:

Ман як жонам, кисад ҳазораст танам,
Лекин чй кунам, чу банд дорад даҳанам?
Дидам ду ҳазар халқ, к-он ман будам,
З-он жумла надидам якеро, ким манам.

Мазмуни: Мен юз минг танаси бор битта жонман. Лекин не қилайки, оғзимда банд бор - боғлиқ у. Икки минг халқни кўрдим, улар мен эдим. Бироқ уларнинг орасида бирортасини ҳам кўрмадимки, у менга ўхшаса.

Алишер Навоийнинг рубоийсида ҳам ҳеч кимга ўхшамайдиган, ботиний ҳаёти бағоят ибратли ана шундай шахс кайфият ва ҳолати тасвирланган. Зеро, у ўз ҳолининг ҳайрони. У шу ҳолга етишиб, шу ҳол «мақоми»га кўтарилгунча, қанча риёзат чеккан, қанча машаққат ва савдоларни бошдан ўтказган. Рубоийнинг тўртала мисрасида ҳам шунга ишорат бор. Аммо бу бор-йўғи ишорат. Ҳақиқат эса бошқа. Агар бунда юқорида изоҳи берилган тамкин ҳоли назарга олинмаса, шеър қаҳрамони ўқувчи тасаввурида ниҳоятда ҳазин, кулфат ва ҳасратдан ортиқ даражада эзилган бир кимса қиёфасида гавдаланиши шак-шубҳасиздир.

«ЙЎҚ ДАҲРДА БИР БЕСАРУ СОМОН МЕНДЕК...»

(Рубоий талқинлари)

Навоийни «Саргаштаву ҳайрон» этган ҳол оддий нарса эмас: қалб тасфияси, хотир балоғати ва маъруфий завқдан юзага келган ҳақ туҳфаси ва ҳадиясидир. Абдулкарим Қушайрийга кўра ҳол ошиқнинг хоҳиш-иродаси ва интилишига боғлиқ бўлмасдан, қалбда тузиладиган нашъа-ҳузур, ғамқайғу ва ҳаяжондирки, Алишер Навоийнинг энг гўзал ва таъсирбахш рубоийлари ҳол ҳақиқати ва манзаралари тасвирига бағишланганлиги ҳам тасодиф эмас.

Йўқ даҳрда бир бесару сомон мендек.

Бу мисрадаги «даҳр» сўзини кўпчилик дунё, олам, замон ёки давр маъносида англайди. «Бесару сомон» ибораси ҳақида эса бундай деб бўлмайди. Чунки, у паришонлик, кучсизлик, ожизлик, йўқсиллик сингари ҳолатларни акс эттиради. Навоий назарда тутган ҳолат дунёга тобеликдан фориғ бўлган ва дунё билан орани бутунлай «очиқ» қилишга эришган ҳур одамнинг ҳолати. У ночорликдан, забунликдан эмас, жунун шавқи ила «Йўқ даҳрда бир бесару сомон мендек», дегандир. Бироқ шоир бу ўринда даҳрда танқидий муносабатини билдираётгани йўқ. Аксинча, шу даҳр шарофатидин ҳол завқига етишиб, ўз ҳолидан мамнунлигини таъкидламоқда:

Ўз ҳолиға саргаштаву ҳайрон мендек.

Ваҳдати вужуд маслагидаги кишилар даҳрга таҳқир кўзи билан қарамаганлар. Уларнинг фикрича, Оллоҳ Даҳр номи билан ҳам исмланур. Ибн Арабий ёзади: «Даҳр борлиғи сўнг бўлмаган нарсадан иборат эрур. ...Азал ва абад даҳрга хосдир. Даҳр бўлган Оллоҳдир. Аммо бу сўздан маъруф (билинган) замон таваҳҳум этилмас».

Агар бу изоҳ инобатга олинса, Фузулий ҳам «Йўқ даҳрда бир мувофиқи таъби зариф», деганда даҳрнинг илоҳий моҳиятини назардан қочирмаганлиги ўз-ўзидан ойдинлашади. Биз «ғам», «дард», «ҳасрат» сўзларининг мазмунини асосан моддий дунё воқеа-ҳодисалари билан боғлиқликда қабул қилишга ўрганиб қолганмиз. Бундай англаш мазкур сўзларнинг мазмун-моҳиятини жуда торайтириб, уларнинг сарҳадлари қайси жойгача узайишини тасаввур этишга имкон бермайди. Ҳолбуки, илоҳий идроки шаклланган ҳар бир Шарқ шоири ғам камлигини — энг катта ғам, бедардликни - энг улкан дард ўлароқ талқин этганки, Навоий ҳам «Кўнгул ичра ғам камлиги асру ғамдир», дейди. Шу маънода рубоий қаҳрамони учун «ғам кўйида» хонумондан ажралиш кулфат ҳам эмас, фожеа ҳам эмас. У «Кимнингки зоҳири обод бўлса, ботини вайрондир», деган ҳақиқатни ниҳоятда теран билади. Ғам уни ишқ асрорига ошно айлаб, барча фоний нарсаларга фано нигоҳи ила боқиб, тавҳид «май»идан сархуш қилмаганда:

Ғам кўйида хонумони вайрон мендек,
Яъники, алохону аломон мендек,

демаган бўлурди. Навоий бошқа бир шеърида «Хонумон таркин қилиб бечоралиғ кўнглим тилар», - дейди. Ишқ аҳли наздида ана шу «бечоралиғ»дан мақбулроқ чора йўқ. Рубоийда эса худди шу орзуни қўлга киритган ошиқнинг мухтасар ҳасби ҳоли тасвирланган.

Иброҳим ҲАҚҚУЛ,
филология фанлари доктори.

Жума ўгитлари

Ҳусайн ВОИЗ КОШИФИЙ

САФАР ҚИЛИШ ОДОБИ

Сафарнинг фойдаси кўпдир, аммо аниқ кўриниб турган фойдаси ўн биттадир: (сафар) биринчидан таннинг сиҳатига фойдали, чунки ҳаво алмашади ва аъзолар чиниқади, зеро, ҳаракат бадан рутубатини кетгизади, қон айланишини яхшилайди. Иккинчидан, азиз-авлиёлар, улуғ инсонлар қабрини зиёрат қилишнинг савоби беҳад кўпдир. Учинчидан, танбаллик дангасаликни бартараф этади, чунки одам доим бир мақомда истиқомат қилса, сустлик ва касаллик кучаяди, баданнинг озуқалари, суви юришмай қолади. Тўртинчидан, ғам ва маҳзунликни кетгизади, негаки киши қанчалик ғамгин бўлмасин, сафарга чиқса кўнгил чигили ечилади. Олтинчидан, сафарда умр осойишта ўтади. Еттинчидан, сафарда юриб, илминг ортади, зеро сафарда кўп нарса ўрганиш мумкин. Саккизинчидан, ҳар хил тоифадаги одамлардан турли касб-кор ва одоб ўрганилади. Тўққизинчидан, улуғларнинг суҳбати қозонилади. Ўнинчидан, сафарда нафс тарбияланади, чунки сафарда ранжу азият чекишга тўғри келади, биродарлар, ота-она, қариндошлардан ажралиб, уларни соғинади, одамларнинг қадри, ватан қадри киши наздида ортади ва яна чидам-сабрга ўрганади. Ўн биринчидан, ғариб-мусофирлар қадрига етади ва кўнглида раҳм-шафқат кўпаяди.

Агар сафар қилиш қоидалари нечта, деб сўрасалар, йигирма олтита, деб жавоб бергил: иккитаси вожиб, ўнтаси суннат, олтитаси адаб, учтаси мурувват, учтаси фазилат ва иккитаси рукндир. Иккита вожиб қайсидир, деб сўрасалар, айт: аввал яхши сафарни мақсад этиш, иккинчиси - ниятнинг софлиги. Ўнта суннат қайсидир, деб сўрасалар, айтгил: аввал яхши ҳамроҳни танлаш, иккинчиси, ҳамроҳ (йўлдош)нинг ҳаққини риоя этиш, учинчиси, керакли даражада мурувват кўрсатиш, тўртинчиси, отга, аравага, туяга минганда мағрур бўлмаслик, шу каби тўрга ўтқазсалар, кеккайиб кетмаслик. Еттинчиси, доимо таҳоратли бўлиш, саккизинчиси қаергаки қўниб манзил тутса, шукр қилиш, тўққизинчиси, кетар пайтида дўстлар, ошнолар билан хайрлашиш, видолашиш ва ўнинчиси, ота-онанинг, дўст-ёрларнинг ижозати билан йўлга чиқиш.

Учта мурувват шарти будир: биринчидан, йўл озуқасини йўлдошлар билан баҳам кўриш, иккинчидан, яхши хулқли ва очиқ юзли бўлиш, учинчидан, кишиларга малол етмайдиган ва гуноҳ бўлмайдиган даражада ҳазил-мутойиба қилиш.

Олтита адаб мана булардир: биринчидан, дафтар олиб юриш, иккинчидан, қалам ва сиёҳни бирга олиб юриш, учинчидан, тароқни эсдан чиқармаслик, тўртинчидан, чап қўлда кўзача ёки чойгун кўтариб юриш, бешинчидан, ўнг қўлда асо ушлаш ва коса ҳам олиб юриш.

Уч фазилат шундан иборатки, агар пиёда юра олса, бунинг фойдаси катта. Иложи борича йўлда тиланчилик қилмасин ва йўлдошларидан ажралмаслик, чунки бу йўлдошларга малол келади. Учинчидан, агар зарурат бўлмаса, масжидга тушмасин ва масжидда ухламасин.

Икки рукн нима, деб сўрасалар, айтгил: биринчидан, темирдан ясалган бешта буюм, яъни: пичоқ, қайчи, игна, устара ва чақмоқ тошни, албатта, бирга олсин. Иккинчидан, кафш ва пўстинни ҳам олиб юрсин.

Агар сафарда юзни қайси томонга қаратиш зарур, деб сўрасалар, мақсад манзили томонга деб айт.

Агар сафар неча хил бўлади, деб сўрасалар, икки хил бўлади, деб айт: бири - сурат сафари, иккинчиси- маъно сафари.

Агар маъно сафари нимага асосланади, деб сўрасалар, жону дил қадамига деб айт. Сурат сафари-чи деб сўрасалар, сув ва лой қадамига деб айт.

Форс-тожик тилидан
Н. КОМИЛОВ
таржимаси.

Бухорода Республика «Молхом ашё биржаси» ҳиссадорлик жамиятининг амалий семинари бўлиб ўтди. Унда хорижга маҳсулот чиқариш, мамлакатга мол олиб киришнинг қонуний меъёрлари, тартиби, электрон почта ва интернет орқали ахборот айрибошлаш борасида ўзаро фикр алмашилди.

БРОКЕРЛАР СЕРТИФИКАТ ОЛИШДИ

Анжуман давомида биржа брокерлари синовдан ўтказилди ва уларнинг 22 нафарига махсус сертификат берилди. Ушбу ҳужжат брокерларга бундан буён мамлакатимизнинг ҳар қандай ҳудудидаги мол-хом ашё биржаларида экспорт ва импорт олди-соттиларини юритиш ҳуқуқини беради.

Бундан бир ярим йил муқаддам қолоқ ҳисобланган «Бухоро мол-хом ашё биржаси» ҳиссадорлик жамияти бугунга келиб тизимда энг юқори ўринга чиқиб олди. Жамоа шу йилнинг ўтган тўққиз ойида 3 миллиард 160 миллион сўмлик битимларни амалга оширди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 467 фоиз кўпдир. Экспорт шартномалари ҳажми эса 174,5 фоизга ўсди.

(ЎзА).

Саволингизга ҳуқуқшунос Карим Мухторов жавоб беради

ХОДИМЛАР ШТАТИНИ ҚИСҚАРТИРИШ ТАРТИБИ

САВОЛ: Ходимлар штатларини қисқартириш, шу муносабат билан иш берувчи томонидан нималарга аҳамият қаратилиши ва вазифасидан озод қилинаётган ходимларнинг имтиёзлари тўғрисида батафсил тушунча берсангиз.

Ш.СУЛТОНОВ,
тиббиёт ходими, Бухоро вилояти.

ЖАВОБ: Корхона, муассаса, ташкилотларда ходимлар штатларини қисқартириш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 12 октябрдаги 398-сон қарорини бажаришга киришилган айни пайтда бу ўз вақтида берилган саволдир. Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Республикасидаги корхоналар тўғрисида»ги Қонунига мувофиқ корхона (муассаса, ташкилот) раҳбари корхона фаолияти билан боғлиқ масалаларни мустақил ҳал қилади, меҳнат шартномаларини тузади ва уни бекор қилади, штатлар жадвалини тасдиқлайди, корхонанинг барча ходимлари учун мажбурий бўлган буйруқлар чиқаради ва кўрсатмалар беради, у ўз фаолиятини амалда бўлган қонунларга тўлиқ риоя қилган ҳолда олиб боради.

Технологиядаги ишлаб чиқариш ва ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқарганлиги туфайли иш берувчи ходим билан тузилган меҳнат шартномасини Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 100-модда 2-қисмининг 1-банди билан қонун талабларига асосланиб бекор қилишга ҳуқуқлидир.

Шуни ҳам эслатиб ўтиш зарурки, Меҳнат Кодексининг 100-моддаси 5-қисмига асосан ходим вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик ва таътилларда бўлган даврида, булардан ташқари ҳомиладор аёллар ва уч ёшга тўлмаган боласи бор аёллар (МК237 м) улар билан тузилган меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан, шу жумладан штатлар қисқариши муносабати билан бекор қилинишига йўл қўйилмайди.

Ходимлар сони (штати) қисқариши муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилиниши даврида албатта иш берувчи ҳам, касаба уюшма қўмитаси ҳам қонун талабларига тўлиқ амал қилишлари шарт. Акс ҳолда ходимга етказилган моддий ва маънавий зарарларни тўлашга тўғри келади.

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 102-моддасига биноан технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқарганлиги сабабли иш берувчи меҳнат шартномасини бекор қилиш кутилаётганлиги тўғрисида ходимларни ёзма равишда (имзо чектириб) икки ой олдин огоҳлантириб қўйиши шарт.

Касаба уюшмалари ўз аъзоларининг меҳнат қилиш ҳуқуқини ҳимоя этадилар. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Республикасининг «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонунида иш берувчининг ташаббуси билан иш жойларининг қисқартирилиши ёки иш шароитининг ёмонлашувига олиб келадиган муассасани ва ундаги таркибий бўлинмаларни тугатиш, ишлаб чиқаришни тўлиқ ёки қисман тўхтатиб қўйиш тегишли касаба уюшмалари камида уч ой олдин хабардор қилиб қўйилган ва улар билан ходимларнинг ҳуқуқлари ҳамда манфаатларига риоя этиш юзасидан музокара ўтказилган тақдирдагина амалга оширилиши мумкинлиги кўрсатиб ўтилган.

Меҳнат Кодексининг 102-моддасига асосан ходимга икки ойлик огоҳлантириш даврида бошқа иш қидириш учун иш ҳақи сақланган ҳолда ҳафтада камида бир кун берилиши керак. Бу кун иш берувчи томонидан белгиланади. Огоҳлантириш муддати давомида ходим ички меҳнат тартиб-қоидаларига амал қилиши шарт.

Иш берувчи ходимларни огоҳлантириш билан бирга, камида икки ой олдин ҳар бир ходимнинг касби, мутахассислиги, малакаси ва меҳнат ҳақи миқдорини кўрсатган ҳолда, бўлажак ишдан озод қилиш тўғрисидаги маълумотларни маҳаллий меҳнат органига ҳам ёзма равишда хабар қилади.

Ходимлар сони (штати) қисқариши муносабати билан ходим вазифасидан озод қилиниши мумкинлиги тўғрисида огоҳлантирилгандан сўнг, иш берувчи ва ходимнинг ўзаро келишувига биноан бу икки ойлик огоҳлантириш муддати пуллик компенсация билан алмаштирилиши мумкин.

Икки ойлик огоҳлантириш даврида иш берувчи вазифасидан озод қилиниши кутилаётган ходимларни, иложи борича уларнинг розилиги билан, бошқа иш билан таъминлаш чораларини кўриши зарур, керак бўлса бошқа мутахассисликни ўрганиш учун ўқишга юбориши лозим.

Ходимни ишга жойлаштиришнинг барча чоралари кўрилиб, уни иш билан таъминлашни имконияти бўлмаса, ундан кейингина ходим билан тузилган меҳнат шартномаси Меҳнат Кодексининг 100-модда 2-қисм, 1-банди билан бекор қилинади.

Меҳнат шартномасининг кўрсатилган асосда бекор қилишда Меҳнат Кодексининг 101-моддасига амал қилиниши зарур, яъни жамоа келишуви ёки жамоа шартномасида касаба уюшмаси қўмитаси ёки ходимлар бошқа вакиллик органининг олдиндан розилигини олиш назарда тутилган бўлса, бундай розиликни олмай туриб меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилинишига йўл қўйилмайди.

Сиз тиббиёт ходими экансиз. Шунинг учун меҳнат Кодексининг 101-моддаси талабларига аниқлик киритишга тўғри келади. Амалиётда кўп ҳолларда иш берувчи тиббиёт муассасасида жамоа шартномаси тузилмаганлиги ёки тузилган бўлса ҳам унда иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилинаётганда касаба уюшмаси қўмитасининг розилигини олдиндан олиш зарурлиги кўрсатилмаганлигини важ қилиб, бу тартибга амал қилмаган ҳолда ходим ўз вазифасидан озод қилинади. Бу нотўғри, албатта. Чунки Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитаси ўртасида 1999 йил 23 апрелда 1999-2000 йиллар учун тузилган Битимда иш берувчи ходим билан тузилган меҳнат шартномасини ўз ташаббуси ила бекор қилганда фақат мазкур тиббиёт муассасаси касаба уюшма қўмитаси билан олдиндан келишилган ҳолда амалга ошириши кўрсатиб ўтилган.

Шундай экан, Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли бўлган барча тиббиёт муассасаларида иш берувчининг ташаббуси ила ходим билан тузилган меҳнат шартномаси бекор қилинганда албатта касаба уюшма қўмитасининг розилиги олиниши шарт.

Ходимлар сони (штати) қисқариши муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилинганда Меҳнат Кодексининг 67, 109-моддаларига мувофиқ ходимга ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган ишдан бўшаш нафақаси тўланади ва ходим ўн кун ичида маҳаллий меҳнат органидан рўйхатдан ўтиб қўйишлиги огоҳлантирилади.

Агар ходим ишдан бўшатилганидан кейинги иккинчи ойда ҳам ишга жойлаша олмаса, у иккинчи ой тамом бўлганидан сўнг иккинчи ой учун моддий мадад беришни сўраб илгари ишлаган муассаса раҳбари номига ариза билан мурожаат қилишга ҳақли. Ходим паспортини ва меҳнат дафтарчасига ишга қабул қилинганлиги тўғрисидаги маълумот йўқлигини кўрсатиши шарт. Шундан кейингина иккинчи ой учун моддий мадад олиш ҳуқуқига эга бўлади. Учинчи ой учун ходим моддий мадад олиши мумкин. Фақат мазкур шахс кўрсатиб ўтилган ҳужжатлардан ташқари маҳаллий меҳнат органидан ходим ҳисобида туришлиги ва ишга жойлаштирилмаганлиги тўғрисидаги маълумотномани тақдим қилиши керак.

Ходим билан иш берувчи ўзаро келишувига биноан икки ойлик огоҳлантириш муддати пуллик компенсация билан алмаштирилганда ҳам ходим вазифасидан озод қилинганда ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда ишдан бўшаш нафақаси, ишдан бўшагандан кейинги иккинчи ва учинчи ойлари учун моддий мадад олиш ҳуқуқи сақланиб қолади.

Агар ходим иш берувчи томонидан огоҳлантиришнинг кейинги кунидан вазифасидан озод қилинган бўлса ва ходим ариза билан мурожаат қилса, у олдинги иш жойига тикланмайди, фақат ишдан бўшаш муддати икки ойгача узайтирилади ва бу даврга ўртача иш ҳақи тўланади.

Ходимнинг меҳнат дафтарчасига ишдан бўшаш муддати узайтирилганлиги тўғрисида тегишли ёзув киритилади.

Атоқли санъаткор Олим Хўжаевни хотирлаб

Олим Хўжаевни билмаган ким бор!? Ўрта ва кекса авлод унинг Гамлет, Навоий, Юлий Цезар, Яго, Ҳамза каби образларини ёдда сақлаб қолган. Янги авлод Олим Хўжаевнинг экрандаги қаҳрамонлари билан танишиб актёрнинг қобилияти ҳақида фикр юритадилар. Камина ҳам бу санъаткорнинг саҳнадаги, минбардаги, кино—камера қаршисидаги фаолияти билан таниш бўлгану, лекин унинг суҳбатида бўлмаганим туфайли яна бир манба — хотираларга мурожаат этдим. Шунда қуйидаги маълумотлар актёр, мураббий Олим Хўжаевга таъриф ва тавсиф бергандек бўлди.

АКТЁРНИНГ БАХТИ

Шоҳидахон МАЪЗУМОВА, халқ артисти, Олим Хўжаевнинг умр йўлдоши: — «Олимхоннинг фазилатларидан бири интизомлилигидир. Шу жиҳатдан у тобора улғайиб борди... Қачон ва қаерда бўлмайлик, ижод ҳақида, саҳнадошларимиз ҳақида, театр истиқболи ҳақида суҳбатлашардик. Санъатда неки эътибор топган бўлсам, саҳнадош — умрдошим, халқ артисти, ажойиб инсон Олимхон Хўжаевнинг мураббийлигидандир».

Бу самимий сўзларда чуқур маъно бор. Зеро, буюк санъаткор билан ҳамнафас бўлиб яшаган, ижод этган, эл—юрт таҳсинига сазовор бўлган Шоҳидахон опанинг истеъдод қирралари саҳнада, экранда, Олий ўқув юртдаги фаолиятида намоён бўлишида умрдош дўстнинг хизматлари таҳсинлидир.

Амин ТУРДИЕВ, халқ артисти:

— Олим Хўжаев билан «театр ходимлари истиқомат қиладиган уйда, рўбарў қўшни бўлиб яшадик. Эрталаб соат беш-олтиларда туриб деразадан қарасам, ҳар гал, Олим Хўжаевнинг у ёқдан бу ёққа юриб, рол ёд олишини кўрардим. Тез ва пухта ёд оларди ролни. Бу одат саҳнада ўзини эркин ҳис этиш шароитини, муҳитини туғдирарди... Спектакл бошланмасдан икки—уч соат олдин театрга келиб, шошмасдан кийинар, грим қиларди... Саҳнада у чинакамига йиғларди.

Олим Хўжаевнинг юксак маданияти ҳақида Шукур Бурхонов ҳам гап орасида айтиб ўтган эди. Бу актёр (Шукур ака) мақтовни ёқтирмаслигини, ўзи ҳам бошқалар ҳақида баланд парвоз гапларни айтишга тоби бўлмаганлигини назарда тутсак, юқоридаги таърифи қанчалик самимий эътироф эканлигини англаймиз.

Биз ҳам Олим Хўжаев ўз қаҳрамонларининг аввало ақл—заковатини, интеллектуал бойлигини кўрсатишга эришганининг гувоҳи бўлганмиз. Гамлетнинг «Ё ўлиш, ё қолиш» монологини айтганида у инсон ҳаётининг мазмуни, фожеаси ҳақида файласуф сифатида фикрлаётганини, ачинаётганини, азоб чекаётганини, лекин вазминлик билан, ақл билан иш тутаётганини кўриб В.Шекспир ва О.Хўжаев қаҳрамонига ҳамдард бўлардик. Бу актёр талқинидаги шоир ва вазир Навоий ҳам донишманд шахс, мутафаккир қалам соҳиби сифатида намоён бўлган эди. Унинг зеҳни ўткир дўсти Ҳусайн Бойқаро билан бўлган мулоқот дамларида ҳам, Искандар ҳақидаги афсонани ҳис—ҳаяжон билан айтиб бериши ва уни изоҳлашида ҳам, Гули билан учрашган, ширин орзулар оғушида бўлган дамларда ҳам кўзга ташланарди. Профессор Комилов («Имон» спектаклининг бош қаҳрамони) эса Олим Хўжаевнинг юксак маданияти туфайли умумлашган образ даражасига кўтарилди. Актёр ўзбек зиёлиларининг фидойилиги, фан йўлида тинимсиз меҳнат қилиши, софдиллиги ҳақида эҳтирос билан ҳикоя қилди. О.Хўжаев мазкур спектаклнинг режиссёри ҳам бўлганлиги кўтарилган мавзу уни ҳаяжонга солганини, ҳақиқий олимнинг драматик воқеаларга бой ҳаёти таърифланганини эслатиб турувчи далиллардандир...

Архив

О. Хўжаев умрининг охирида Солиҳ маҳдум роли устида ишлаш имконига эга бўлди. Кинорежиссёр Йўлдош Аъзамов «Меҳробдан чаён» романида буюк Абдулла Қодирий чизиб берган анчагина мураккаб образни экранда гавдалантиришни худди шу актёрга топширди. Олим ака мириқиб ижод этди. Зеро, адабий жиҳатдан пухта ёзилган образ мавжуд эди. У билан ёнма-ён туриб ижод этган ёш актёрлар — Шомат Эргашев (Анвар ролида) ва Тамара Шокирова (Раъно) ниҳоятда истеъдодли эди. Ҳар қандай актёр ҳам шундай дамлар ҳақида орзу қилади — яхши рол бўлсаю, ҳақиқий партнёр (ёнма ён туриб ижод этадиган ижрочи) бўлса. Ижод нашидасига тўлиб-тошган дақиқалар бошланди. Солиҳ маҳдумнинг қиёфаси, турли вазиятдаги хатолари дастурхон атрофида ҳар ишда эътидол яхши деб гўштни ошга кўп солмасликнинг афзалликлари ҳақида куюниб сўзлаганида ҳам, Раънога хондан совчи келганида Анварга, қизига муносабати ўзгариб қолишида ҳам, «қочоқ» қизини излаганида ҳам очила боради... Бу образ актёрнинг кинодаги ижодий меҳнатига якун ясади.

Ҳа, кинода Олим Хўжаевнинг саҳнадаги Навоийси, Гамлети билан тенг келадиган роли, қаҳрамони йўқдир. Лекин унинг Солиҳ маҳдуми, Ҳамзаси актёр ниҳоятда «кинобоп» бўлганини кўрсатади. Шу билан бирга у театрга актёр, режиссёр, ташкилотчи, мураббий сифатида хизмат қилган бўлса, кинода бадиий сўз устаси, билимдон санъаткор, ролларининг интизомли ижрочиси сифатида ижод этганини, изланганини, бинобарин икки санъат бир-бирига яқинлашиши, бир-бирини бойитиши учун хизмат қилганини бугун мамнуният билан қайд қиламиз.

Олим Хўжаев саҳнада бахтини топди, буюк бобомиз Алишер Навоийнинг ёрқин сиймосини яратди. В.Шекспир, И.Шиллер қаламига мансуб образларни гавдалантирди. Кинода у Абдулла Қодирий романидан озиқ олди, Солиҳ маҳдумни кўз олдимизда намоён этди, Ҳамза ҳаётининг драматик лавҳаларини таърифлади. Эндиликда давримиз чўққисидан ўша йиллар зиддиятларга тўла бўлган жараёнга назар ташласак, актёрнинг шахсий, ижодий драмасини ҳам кўрамиз. Истеъдод, меҳнат ҳаётийликдан, тарихийликдан йироқ бўлган асарлар, образлар яратилиши учун ҳам сарфланганини англаб, ачинамиз ҳам.

Ҳамидулла АКБАРОВ.

НАЖОТКОРЛАР ХИЗМАТГА ШАЙ

Чирчиқ шаҳрида Фавқулодда вазиятлар вазирлиги авария-қутқарув кучлари тузилмаларининг минтақавий мусобақалари бўлиб ўтди.

Мусобақада «Нажоткор» Республика қидирув-қутқарув маркази, Чирчиқ шаҳридаги «Халоскор» ҳарбийлашган тезкор ҳаракат қисми, Тошкент вилояти ва шаҳар фавқулодда вазиятлар бошқармалари, «Қутқарувчи» ва «Олмазор» қидирув-қутқарув бўлинмаларининг вакиллари ўзаро куч синашдилар. Дастлабки босқичда улар машғулотлар чоғида юқори қаватли биноларга югуриб чиқиб, у ердан махсус арқонлар ёрдамида жабрланганларни хавфсиз жойга олиб тушдилар ва тез тиббий ёрдам машқини бажардилар.

Қутқарувчи-нажоткорлар орасида таниқли спорт усталари, моҳир альпинистлар, тажрибали ғаввослар, радиоалоқачиларнинг иштирок этиши мусобақага бўлган қизиқишни янада кучайтирди. Улар фавқулодда вазиятларда доимо шай туриш, сел ва сув тошқини рўй берган тақдирда қандай ҳаракат қилиш, жабрланган инсонларни махсус арқонлар ёрдамида хавфсиз жойларга олиб ўтиш ва уларга шошилинч ёрдам кўрсатиш машқи бўйича беллашдилар. Қалтис вазиятларда асқотадиган авария-қутқарув жиҳозларидан фойдаланишни такомиллаштириш, уни зудлик билан ишлатиш усуллари ўзлаштирилди.

Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, Вазирлар Маҳкамаси Фармойиши билан Сувдан қутқариш хизматининг вазирлик ихтиёрига ўтиши, шубҳасиз, қутқарувчи-ғаввосларимиз зиммасига юксак масъулият юклайди. Дарҳақиқат, янги хизмат турининг ташкил қилиниши биланоқ замонавий ғаввослик асбоб-ускуналари сотиб олишга киришилди. Ушбу саъй-ҳаракатлар натижаси ўлароқ сувдан қутқарилганлар миқдори ўтган йилларга қараганда бир неча марта кўпайди.

Мусобақанинг сўнгги босқичида чўкиб кетган одамларни қидириб топиш ва уни олиб чиқиш машқида ғаввослар ўзларининг маҳоратларини яна бир бор намойиш этдилар.

Ниҳоят, мусобақа якунланди. Ҳакамлар ҳайъати томонидан Тошкент вилояти «Халоскор» ҳарбийлашган тезкор ҳаракат қисми ғолиб деб топилди. «Нажоткор» Республика қидирув-қутқарув маркази, пойтахтимизда янги ташкил этилган «Қутқарувчи» қидирув-қутқарув қисми нажоткорлари иккинчи ва учинчи ўринни эгалладилар.

Мусобақада ғолибликни қўлга киритган командалар махсус совринлар, вазирликнинг Фахрий ёрлиқлари ва пул мукофотлари билан тақдирландилар.

Азамат СУЮНОВ.

ҚИЗИҚАРЛИ ДАВРА СУҲБАТИ

Соғлом авлод йили муносабати билан ёшларнинг соғлом турмуш тарзини шакллантиришни таъминлашга қаратилган тиббий-таълимий тадбирлар ҳам изчил амалга оширилмоқда. Шу ўринда «балоғат даври» ўқув-соғломлаштириш дастурининг қабул қилиниши ҳам айни муддао бўлди.

Балоғат даврида физиологик-гигиеник ҳолатлар билан ўқувчи қизларни таништиришга доир мазкур дастур бўйича жойларда 750 дан ортиқ давра суҳбатлари уюштирилди ҳамда тингловчилар зарур адабиётлар билан таъминланди.

Янги 2000-2001 ўқув йилида бу дастур бўйича Фарғона, Наманган ва Андижон вилоятларида машғулотлар уюштирилади. Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги мутахассислари томонидан «Тиббий билимлар асослари»дан 12 соатлик дастур ҳам ишлаб чиқилди. Академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари ўқувчилари шу дастур асосида пухта билим ва амалий кўникмага эга бўладилар.

Махсус дастур бўйича тайёрланган мутахассис шифокорлар тиббий кўрик ишларига жалб этилдилар.

Дилдаги гаплар

Ушбу мақолани қоралаётган палламизда мамлакат чемпионати олий лига жамоалари ўртасида навбатдаги 35-тур учрашувлари бошланган, айниқса, «Дўстлик» - «Нефтчи», «Пахтакор» - «Насаф», «Навбаҳор» - «Бухоро» баҳслари кўпчиликда катта қизиқиш уйғотган эди. Лекин, биз бироз ортга чекиниб, ўтган 33- ва 34-тур беллашувларида кўзга ташланган кўнгилни хира этувчи баъзи ҳолатлар хусусидаги мулоҳазаларимиз билан ўртоқлашишни ихтиёр этдик.

ФУТБОЛЧИ МАСЪУЛИЯТИ

Афсуски, буни айрим «юлдуз»ларимиз унутиб қўймоқдалар

Хуллас, 34-турнинг «Трактор» - «Пахтакор» учрашуви. Шу куни бир вақтлар ўзининг кучли зарбалари, чиройли голлари билан мухлису мутахассислар эътиборига тушган «пахтакор»чи Собир Ходиевнинг ўйини унчалик қовушмади, у бир неча бор қўпол хатоларга йўл қўйди. Бу ўйингоҳга келган юзлаб «Пахтакор» ишқибозларининг норозилигига сабаб бўлди. Иккинчи бўлим бошларида мухлислар ундан сал бўлса-да жон куйдириб ўйнашни, йўқса майдонни тарк этишини талаб эта бошлашди. Футболчи эса бунга «чидай олмади» шекилли, шартта мухлислар томон бурилди-ю... Бахтга қарши, бу ҳолатга на учрашув ҳакамии ва на жамоа мутасаддилари эътибор беришди. Хўш, энди айтинг, футболчи ким учун майдонга тушади, томошабинлар учун эмасми? Ишқибозлар-чи, чиройли футбол «спектакли»дан завқ-шавқ олиш учун эмасми? Улар қимматли вақтини сарфлаб ўйингоҳга футболчидан ҳақорат эшитиш учун келмайди-ку, ахир! Тўғри, баъзи мухлисларимизда ҳам томоша қилиш маданияти ҳали етарли даражада шаклланмаганлиги билиниб қолмоқда. Бироқ бу алоҳида мавзу.

Хўш, бу каби кўнгилни хира қилувчи воқеаларнинг туб илдизларини қаердан излаш керак? Балки, баъзи футболчиларимиз ўзларига ортиқча баҳо бериб юборишаётгандир. Сўзимиз исботи учун «Олам футболи» кўрсатувида намойиш этилган «Навбаҳор»нинг бош мураббийи ва етакчи футболчиси «жанг»ини эслатиб ўтишни истардик. Ҳар бир очко сув ва ҳаводек зарур бир пайтда жамоа мағлубиятга учраётган бўлса-ю... Қандай изоҳлашни ҳам билмайсан, киши. 33- ва 34-тур учрашувларида футболчиларимиз ҳакамлар томонидан 79 маротаба огоҳлантирилганлиги, 8 ўйинчи майдондан четлаштирилганлигига нима дейсиз? Жами 87 та. Қўполликлари, ўзларини майдонда тута билмасликлари натижасида томошабинлар қаторидан жой олганлар орасида айниқса, Б. Ашурматов, М. Қурбонов, Ф. Давлетов (учаласи ҳам «Дўстлик»дан), С. Шарипов, М, Муҳаммадиев («Самарқанд-Д»дан), Р.Бердиев («Насаф»), О. Худоёров («Кимёгар») каби етакчи футболчиларнинг борлиги кишини чуқур ўйга толдиради. Айнан улар жамоадошларига, ёш футболчиларга ҳар жабҳада ўрнак бўлиши керак эмасмиди?

Эътироф этиш керак, баъзи учрашув ҳакамларининг суст бошқаруви ҳам футболчиларимизнинг «хурмача қилиқ»ларига йўл очмоқда. Уларнинг ўйин жиловини қўлда яхши тута билмасликлари учрашувлар суръатига жиддий таъсир кўрсатмоқда. Масалан, 34-турнинг «Сурхон» - «Дўстлик» учрашуви бош ҳакам А.Ҳотамов айби билан иккинчи бўлим ошкора қўполлик, ур-йиқитлар билан ўтди...

Бугун миллий терма жамоамизнинг Ливан яшил майдонларидаги мағлубияти сабаби ички чемпионатимиз савияси билан ҳам бевосита боғланмоқда. Мамлакат Футбол Федерацияси таркибида жиддий ўзгаришлар амалга оширилди. Ўйлаймизки, Федерациянинг янги раҳбарлари ўтмишдошлари хатоларини такрорламайдилар.

К.ОЛЛОЁРОВ,
«Ишонч» мухбири.

КЕНГ УЙНИНГ КЕЛИНЧАГИ

(Ҳикоя)

(Боши ўтган сонда.)

Шу-шу, келинчак оромини йўқотди. У энди ўзини букридай ноқулай сезар, ўтириб-туриши ўзига ёқмай борар, юзига ҳар куни биров билдирмай оз-оздан қоракуя суртиб кетаётгандай бўлаверарди. Эҳ, қани иложи бўлса-ю, ойна олдидан нари кетмаса... Аммо, бунинг иложи йўқ эди. Кун бўйи қўйнидаги кафтдаккина ойначага қарашга вақт тополмайди-ю... Қўллари-чи, қўллари ҳам тарашами-ей, қупқуруқ, яна тарс-тарс ёрилганига бало борми? Тирноғи... куйиб кетади, келинчак нима қилсин ахир, олса, чаноқ суқилавериб бармоқларини қонталаш қилади, олмай юрса шундай қораяди. Бўлгани шу экан-да, аслида бўлмаса қийин экан-ов... Шу сабаб, келинчак эри билан якка қолди дегунча, гарчи қоронғи бўлса-да, қўлларини қайга яширишни билмай қон бўлади. Ўзини ҳадеб Малика билан солиштираверишдан чарчайди-ю, кўнглида аламли иқрор билан бақамти пайдо бўлган «ёлғондир, ташвишларим бекордир», деган омонат гумондан паноҳ топади. Эрининг кўзига тик қараб гап сўролмайди-ю, ҳар сафар кийим-кечакларини, чўнтакдаги қоғозларини ўбдан кўради. Шубҳали бирор из тополмагач, кўнгли тинчийди. Эри йўлга чиқар-чиқмас олди-қочди ўйлардан қайта вас-васага тушади. Айниқса ўтган ҳафта келмаганларига... Бугун келадиган кунлари, майли, у сўраб ўтирмайди, бошқалардай мундоқ эплаб гина-кудурат ҳам қилолмайди, келсалар бўлгани...

Келинчак ҳар қанча шошаётган бўлмасин, боғ оралаб ўтган яқин сўқмоқни қўйиб яна эгат оралади. Боғдан ўтса, ундаги ҳар бир дарахт қийқириб, чапак чалиб, устидан қотиб-қотиб куладигандек туюлади.

Қизлар бу боққа икки-уч марталаб қатнаб, этагу-рўмолларини мева-чевага тўлдириб келишар, уни ҳам ҳоли-жонига қўймай боришга қисташарди. Келинчак эса ҳар сафар уни-буни баҳона қилиб қоларди. Бормасди, боролмасди у...

«Вой, тфу, тфу, юрагим ёрилди-я, мунда нима қиляпсиз?».

«Қўрқманг, мен... мен ҳозир... мен сўрамоқчи эдим, бу... совчилар келаётган эканми?».

«Вой, билмасам...».

«Мен... сиз ахир уни билмайсиз-ку! Тўғрими?».

«Билмасам...».

«Тўхтанг, кетманг, менга қаранг, қулоқ солинг, тўхтанг деяпман...».

«Вой, қўйворинг, одамлар... Им-м-м... Мана, мана сизга!» муҳр босилганди уларга.

Кунни йиғлаб кеч қилди.

Ўшандан буён бу боғдаги дарахтлардан уялади... қўрқади у.

Бу боғдаги дарахтларни кўрарга кўзи йўқ унинг.

Ҳозир ҳам ёвдан қочган каби ундан тобора узоқлашарди.

* * *

Қайнонасини ошхонада кўриб келинчакнинг юраги ҳапқирди: кептилар!.. Она, у келин бўлиб тушгандан буён, фақат ўғли келган кунларгина ўзи овқат қиларди. Бу келинчакка тош ботарди — унга ё ишонмайдилар, ё ўғилларини қизғанадилар. Нима, ўғиллари осмондан тушиптими, бошқалардай бир одамда, тавба. Аммо, ҳозир қайнонасини ошхонада кўриб, келинчак расмана қувонди: кептилар, ахир кептилар-да, хайрият!

— Воҳ, белим-е, тахта бўлди-е, совуқ-да, совуқ, — дея қайнона инқиллаб ўқловдаги хамирни супрага ёйди. — Ҳай келинжон қимирланг, кеч бўлди, сигирга ўтинг.

Келинчак сезди, чеҳраси очилиб, юзу кўзига шодумонлик тепиб чиққани қайнонасига ёқмаганини сезди. Тундлашди. «Жон-жон» деб жонингни оладилар-а, сигирлари ҳам ордона қолсин, шуни деб даладан вақтли қайтган экан-да.... Намунча тиржаявермаса ўзи ҳам, ёш боламиди. Уйга кирмади. Ўзига қолса, кирарди, учиб кирарди. Қайнонасининг синчков нигоҳидан ҳайиқди.

Сигирни ийдираркан, елкаларига иссиқ бир нигоҳ қадалаётгандек бўлди. Вужудига илиқлик югурди. Чидолмади, «ялт» этиб орқага қаради. Кимсасиз, нигоҳсиз ҳовли... Ёлғиз дераза қорайиб турарди. Алдоқчи, сотқин, лаънати кўзлар!..

Келинчак сутни қайнатиб олди. Ҳовлини супурди. Хазон аралаш хас-хашак ҳийла тутади. Ҳовлини тутган оқиш тутун совуқни ҳарна қувгандек бўлди. Келинчакнинг дили бир оз очилди. Шунда эрининг , елкасида куёвлик тўни, бошида дўппи, ҳовлига чиқиб келишини жуда-жуда истади. Қайнотасию эри ўтирган уй эшигига чанқоқ тикилди. Эшик тош қотганди, очилмади.

Ниҳоят, келинчак уйга ўзи киришга жазм этди. Ўчоқдаги қип-қизил чўғни хокандозга олиб энди кўзғаларкан, қайнонаси лапаглаб келди.

— Менга бера қ[illegible]пинг, келинжон, сиз қ[illegible]онга қаранг, чучвара ти[illegible]лмасин...

Келинчакка энди чинакамига алам қилди. Ў[illegible]илларини намунча қиз[illegible]аниб, ялаб-ўргилмасалар? Қўйиб берсам, унга чиппа [illegible]пишиб кетади-қолади, деб қўрқадиларми? Нима, ф[illegible]қат у кишининг ёлғизл[illegible]ими? Ўғиллари унинг ҳ[illegible]м кўз очиб кўргани ахир унинг ҳам ягонаси ахир, [illegible]ега тушунишмайди. У[illegible]и ҳам ўйлайдиган, унга ҳ[illegible]м қайғурадиган кимса борми ўзи? Келин бўлиб тушибдики, ҳали ҳе[illegible] ким «дилингда не га[illegible]», деб сўраган эмас. Гўё кўришмайди, сезишмайди уни. Эри ҳам чимилдиқдан чиқиб кетгани, ҳафт[illegible]ўн кунда келса, келади, бўлмаса шу ҳам йўқ. Ахир ёшгина келинчакка мунд[illegible] ортиқ жазо борми?.. «Се[illegible]ги, севги дейишди, иш[illegible]ма, чин севги чимилдиқда туғилади», — бир пайт[illegible]р севишиб турмуш қур[illegible]н, энди ажралиб, уч бо[illegible] билан ота уйида чодир [illegible]киб олган опасининг бу[illegible]аби жаврашлари дилига [illegible]мид солган эди. Аммо, [illegible]ани ўша, чимилдиқда ту[illegible]ладиган севги, опа, наму[illegible]а кечикди у?.. Куйсанг, куйдиролмасанг, ёнса-у, ёндиролмасанг — ш[illegible]ҳам турмуш бўптими?

Илҳом Х[illegible]САНОВ.

(Давоми [illegible]бор.)

БУДАПЕШТГА ЙЎЛ ОЛИШДИ

Республикамиз терма жамоаси 3-13 ноябр кунлари Венгрия пойтахти Будапештда бокс бўйича ёшлар ўртасида ўтказиладиган жаҳон чемпионатига жўнаб кетди. Мазкур нуфузли мусобақада саккиз нафар вакилимиз юртимиз шарафини ҳимоя қилишади.

— Сайёрамиз мутахассислари ўзбек бокс мактаби тарбияланувчиларининг маҳоратига яшил қитъа — Австралия (Сидней) майдонларида тан беришди, — деди республика бокс федерацияси бош котиби Алишер Қодиров «Туркистон-пресс» мухбирига. — Маҳаммадқодир, Сергей ва Рустамларнинг издошлари бўлган ёш боксчиларимизнинг олий мақсади юртимиз довруғини ёйган чемпионларимиз жасоратини давом эттиришдир. Ҳар бир вилоятнинг сара спортчиларидан тузилган таркиб жисмоний ва руҳий жиҳатдан масъулиятли баҳсларга тайёр. Д.Жўраев, Д.Маҳмудов, И.Сираквазов, Н.Умаровлар Россияда бу йил ўтказилган бир қатор халқаро турнирларда тобланишди. Қолаверса, М.Садриддинзода, Х.Мадаминов, С.Ашуров, И.Ортиқовлар ҳам рингга фақат ғалаба иштиёқида чиқишади.

Жиддий рақибларимиз эса ҳар галгидек Куба, АҚШ, Россия ва Қозоғистон боксчилари бўлиши кутилмоқда.

ISHONCH
МУАССИС:
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир
Мирғиёс ҚАЮМОВ
Таҳрир ҳайъати:
Ж.Алимхўжаева, М.Одилова, Э.Воҳидов, С.Остонов, М.Расулов, Э.Ёкубов, В.Зверев (бош муҳаррир ўринбосари-«Ишонч-Доверие»), М.Олимов, М.Содиқов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78, 136-58-45; Хатлар ва реклама, эълонлар бўлимлари 56-85-43.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи; 133; 134
Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Умумий адади 14.002 нусха. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди 22.15

Буюртма Г— 1024. 1 2 3 4 5 6